

ЛЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТАРНСПОРТУ

- **1. Економіка транспорту як наука і навчальна дисципліна**
- **2. Транспорт як важлива галузь економіки**
- **3. Транспортна система України**

**ЕКОНОМІКА ТРАНСПОРТУ як
складова економічної науки
вивчає закономірності розвитку та
функціонування транспорту
(галузі) як особливої сфери
виробництва.**

Об'єкт вивчення є транспорт загального користування (магістральний), який є самостійною сферою економіки та забезпечує переміщення основної маси вантажів та пасажирів.

Предметом дослідження є економічні відносини на транспорті.

За змістом економіка транспорту як наука являє собою сутність знань про об'єкт, предмет дослідження, а також основи ефективного функціонування і напрямки його економічного розвитку.

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

```
graph TD; A[ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ] --> B[Транспортом та споживачами транспортних послуг]; A --> C[Між різними видами транспорту]; A --> D[У колективі окремого виду транспорту];
```

**Транспортом
та
споживачами
транспортних
послуг**

**Між різними
видами
транспорту**

**У колективі
окремого виду
транспорту**

ЗАВДАННЯ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

```
graph TD; A[ЗАВДАННЯ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ] --- B[Встановлення напрямків та темпів розвитку]; A --- C[Шляхи підвищення ефективності технічних засобів]; A --- D[Планування інноваційної та інвестиційної діяльності]; A --- E[Шляхи підвищення фінансово-економічної діяльності]; A --- F[Удосконалення тарифної політики]; A --- G[Розвиток економічного механізму структурних підрозділів];
```

Встановлення напрямків та темпів розвитку

Шляхи підвищення ефективності технічних засобів

Планування інноваційної та інвестиційної діяльності

Шляхи підвищення фінансово-економічної діяльності

Удосконалення тарифної політики

Розвиток економічного механізму структурних підрозділів

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСПОРТУ ЯК ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ

Транспорт не виробляє нових продуктів, а є його продовженням

Продукцію транспорту не можна нагромадити, створити виробничі резерви

Виробничий цикл починається на одних підприємствах і закінчується на інших

Передаються в процесі перевезень не тільки предмети праці (вантажі, пасажери), але й засоби праці (локомотиви, вагони)

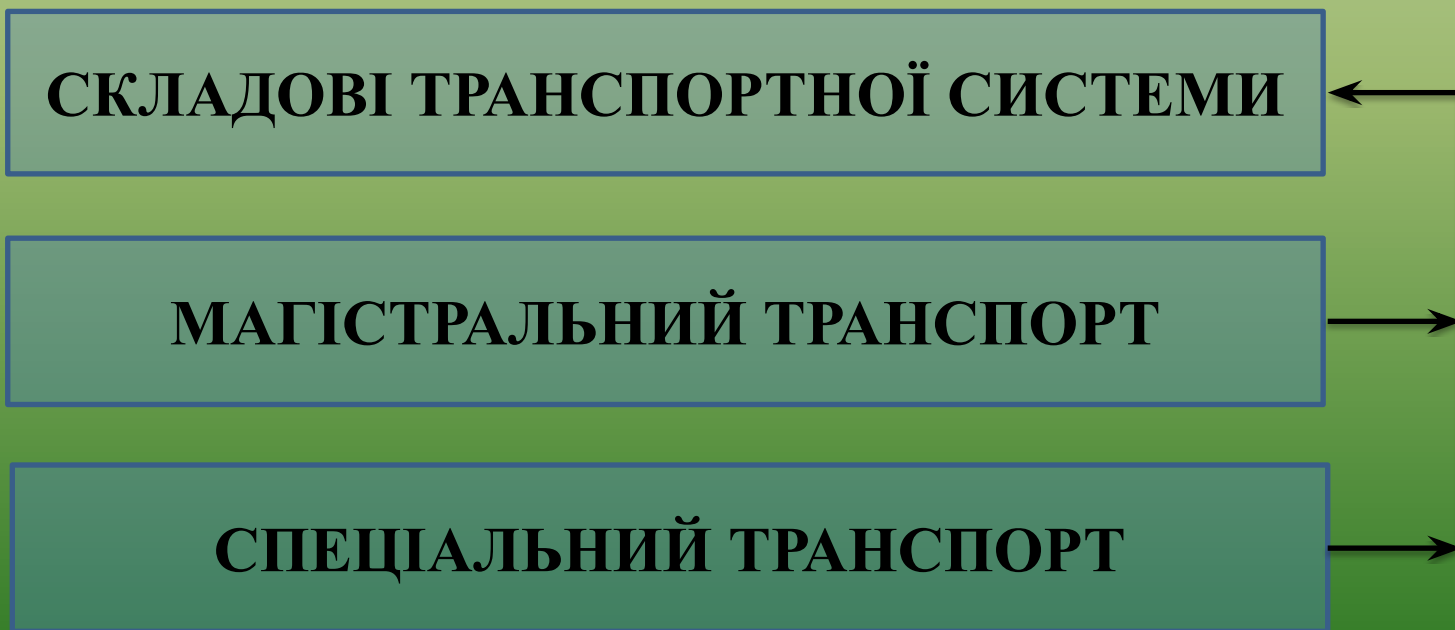
Продукція транспорту має спеціальні вимірники (т км, пас.-км.)

ТРАНСПОРТ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ПЕРЕВЕЗЕННЯ:

- всередині підприємства
(внутрішньовиробничий)**
- між підприємствами, районами та
країнами (транспорт загального
користування або магістральний)**

Транспортна система країни – сукупність різних видів вантажного і пасажирського транспорту, що обслуговує процеси виробництва та обігу в економіці країни.

МАГІСТРАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ

Залізничний

СПЕЦІАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ:

- ТРУБОПРОВІДНИЙ;
- ВИСОКОВОЛЬТНІ ЛІНІЇ ЕЛЕКТРОПЕРЕДАЧ.

ЗАЛІЗНИЧНИЙ ТРАНСПОРТ

ПЕРЕВАГИ

Можливість масових перевезень

Незалежність від кліматичних умов

Відносно невелика собівартість перевезень

Висока безпека перевезень

Більш низький рівень загрози навколишнього середовища

НЕДОЛІКИ

Висока вартість спорудження залізниць

Висока питома вага умовно-постійних витрат

АВТОМОБІЛЬНИЙ ТРАНСПОРТ

ПЕРЕВАГИ

Висока маневреність і рухливість

Спроможність доставки від дверей до дверей

Спроможність доставки вантажів невеликими партіями

Менші капітальні вкладення ніж у залізничному транспорті

НЕДОЛІКИ

Висока собівартість перевезення

Високий рівень забруднення навколишнього середовища

Низька продуктивність праці

Низька безпека руху

МОРСЬКИЙ ТА РІЧКОВИЙ ТРАНСПОРТ

ПЕРЕВАГИ

Можливість здійснювати масові міжконтинентні перевезення

Необмежена пропускна та перевізна спроможність

Низька собівартість перевезень

НЕДОЛІКИ

Залежність від географічних особливостей та кліматичних умов

Низька собівартість доставки

АВІАЦІЙНИЙ ТРАНСПОРТ

ПЕРЕВАГИ

Висока продуктивність доставки

Економія часу на переліт

Висока культура обслуговування

НЕДОЛІКИ

Мала вантажопідйомність

Висока собівартість перевезення

ТРУБОПРОВІДНИЙ ТРАНСПОРТ

ПЕРЕВАГИ

Найнижча собівартість перевезень

Найнижчі капітальні вкладення

Висока екологічність та безпечність перевезення

НЕДОЛІКИ

Низька спеціалізація перевезень

